בסוד שיח

שאול שיך

ישיבות בנ"ע - בחינה מחודשת

הפרשייה שהעסיקה השבוע את התקשורת, היפנתה את תשומת הלב לישיבת "נתיב מאיר", שמזה זמן רב נתונה בעימות פנימי, בין הורים, בדבר האישיות התרבותית שיש להעמיד בראשה. מדובר בישיבה תיכונית שהיתה פנינה על רגלן של ישיבות בני-עקיבא. יש לקוות שעבדה, שהיה לשם ותהילה, ישוב להוות, למרות השעות הקשות שהיא עוברת בשנתיים האחרונות והיא תחזור לימי פארה הדרה – ימיו של הרב אריה ביבה הבלתי נשכח.

"נתיב מאיר" אינה הישיבה התיכונית היחידה שדרוש לה "אוברול" בלא מעט תחומים.

אחד מראשי הישיבות של בני-עקיבא, מהחשובות שבהן, שתרתי באמת אומנותו, ואין הוא מעורב בקלחת התכניות והרכילות – אמר לי השבוע בכאב-לב: יותר מדי ישיבות נמצאות בבעיות, גם של חומר אנושי וגם של תכנים ליומריים – והגיעה השעה למחינה מחודשת של הדרך.

כמובן שיש להיזהר מהכללות, אבל, כפי שהרבה רים נראים ומתוארים, הדריכה אחר הישגיות. משהו שת את כל הציפיות של ההורים, לבניית בן תורה דתי-לאומי עם כל המשתמע מכך במידות ובערכים ובידע תורני מקיף. או כלשונו של הרוגר עמי: "עוב-רים יותר על הציונים ופחות על הבן-אדם".

אותו ראש ישיבה הוא אינו היחיד שמדבר ברוח זו. דברים רומים ניתן לשמוע מראשי ישיבה אחרים, ותיקים, שמדברים על הצורך להעמיק את החינוך בישיבות בנ"ע, שבאישיותו מקום איברו את הכיוון ואת הדרך.

באחרונה הזכרנו כי הרב הראשי לשעבר וראש ישיבת "מרכז הרב" הגר"א שפירא שליט"א סבור ואף הציע זאת, שהשנה הרביעית בישיבות התיכוני-ות תוקדש בעיקר לליימודים תורניים במקביל הש-למת מחשבת ישראל, מוסר ונמרא באופן מעמיק.

ראש מרכז ישיבות בנ"ע, הרב חיים דרוקמן משקיע שעות רבות בתפקיד הזה ויש להניח כי עיניו פקו-חות לכל המתרחש והמהפכים הנרדשים. ייעשו בהקדם, עוד לפני שהתיכונים הדתיים יחזרו להיות אופנתיים.

המנכ"ל "המובטח" ביותר

מנכ"ל משרד החינוך והתרבות, בנצי דל, הוא המנכ"ל "המובטח" ביותר בדבר עתידו בתפקיד שהוא ממלא. לאחר שזבולון אהדב ויצחק לוי (לפי האלף בית) טרחו להודיע לו, כי אם יבחרו להמונ שר החינוך, התרבות והספורט, הוא ימשיך לכהן בתפקידו וכל הדיונים על הבאת מחליפים – חסרי שחר, עשה זאת מועמד נוסף.

ח"כ פרופ' אבנר שאקי, המתמודד אף הוא על תיק החינוך, הודיע השבוע בשיחה בכנסת לבנצי דל, כי על רעת כל חבריו המסיעים בידו להשיג את מייב הקולות במרכז המפד"ל, הוא מבקש להבהיר, כי אם ייבחר, יראה כדבר מבורך למשרד ולו את המשך כהונתו כמנכ"ל.

הבטחות רומות קיבל איש אמונו של זבולון המר ז"ל, סמנכ"ל המשרד, מנחם כהן.

תמונת המצב לקראת ישיבת המרכז שתבחר את השרים החדשים הולכת ומתבהרת. זאת, למרות שחברי המרכז, ברובם הגדול, מבטיחים לכולם, לכל אחד מהמועמדים כי "יהיה בסדר", וודאי שנתמוך בך".

אחד הפעילים המרכזיים של מועמד לתיק החינוך סיפר השבוע, כי: "לפי ההבטחות שניתנו, האיש שלי עובר פעמיים". כאשר ביקר המועמד ברחובות, למשל, השתכנע, כי להוציא אחד או שניים, כל חב-רי המרכז של הסניף הזה תומכים בי.

נכון לרגע זה, המועמדים הרציניים לתיק החינוך צריכים לעמול קשה, כדי לנצח בהפרש שיעניק להם פער המקנה גם סמכויות.

מסה של אחד המועמדים טורח להפיץ השכם והע-רב, כי ז"כ פרופ' אבנר שאקי "ירד" מהמירוץ. במו-בן שכל שמועה כזאת מצריכה טיבוב נוסף של טלפונים...

איש אמונו של פרופ' שאקי אמר השבוע כי הוא "תמודד עד הסוף על תיק החינוך ואין בכוונתו לק-נות שום הצעה חלופית. כך, למשל, הוצע לו לוותר על ההתמודדות על תיק החינוך, לטובת כהונת רא-שות המפלגה. שאקי דחה את ההצעה.

עמותה להנצחת זכרו של המר ז"ל

משפחת המר קבלה בימים האחרונים פניות רבות מצד מוסדות וקרנות המבקשים להנציח את זכרו של זבולון ז"ל.

הישוב מכמש כבר הודיע כי אחת השכונות תישא את שמו של זבולון ז"ל והיא תיקרא "משכנות זבו-לון".

סמנכ"ל משרד החינוך והתרבות, מנחם כהן, המר-כז את כל הפניות, אמר, כי קומפלקסים של מרכזי-ות פרגוגיות, אולפנות, בתי ספר ותיכונים ביקשו את רשות השפחה לשאת את שמו של זבולון ז"ל. לנוכח הפניות הרבות החלט עם המשפחה להקים עמותה שיהיו בה חברים אנשי חינוך וציבור והללו יחליטו איזה מפעלים יישאו את שמו של שר החינוך המנוח, בהסכמת המשפחה ומוקירי זכרו.

לקראת יום השלושים לפטירתו של המר ז"ל מכינים סדר על פעילותו בכל שנות עבודתו הצי-בורית.

מבצעי ההחתמה שלב ראשון

המטה שעומד מאחורי מסע ההסברה נוכות חוקה לישראל, החל בימים אלה במבצע החתמה במרכזי הערים.

ראשי המטה ממתינים עתה לתוצאות המגעים עם הנהגתה הרפורמית, על "פשרת נאמן" ואם הל-לו ייכשלו, יתעורר המטה בכל עוזו.

התנועה הרפורמית החליטה להורים שכוחי כסף ניכרים ל"חוקה לישראל", כדי לשנות באמצעות העמותה הזאת את הסטטוס-קוו בענייני דת ומדינה.

עמותת "חוקה לישראל" מבקשת לנצל את האו-וירה התקשורתית נגד הציבור החרדי והדתי, כדי לקדם חוקיה שת שרת את האינטרסים של התנועה הרפורמית בתחום המעמד האישי.

הרפורמים סבורים, כי ניתן יהיה לגייס רוב בכנ-סת לחוקה ברוח השקפת עולמם גם מבין חברי הכנ-סת של הליכוד.

היהדות האורתודוכסית בארה"ב מתכוננת להת-מודד עם המתקפה הסברתית של "חוקה לישראל", אלא שביחסי הכוחות הנוכחיים בכנסת, נראה כי יירדש מאמץ עליון כדי להכשיל את "חלובי" של "חוקה לישראל".

רבה הראשי של רחובות, הרב שמחה הכהן קוק שליט"א, שהצליח להתנים את חשובי הרבנים על התנגדות ל"הצעת נאמן", הוא למעשה האישיות הרבנית היחידה, המסוגלת היום לדרכו מתקפה של כל מרכיבי הציבור הדתי ובתוכם אישי ציבור לא רבניים, נגד פעילות העמותה להנהגת "חוקה לי-שראל".

מחצרות אדמו"רים וחסידים

הקוויטל הריק

מדי שנה בשנה ביום ההילולא של רבי ישראל מהוסיאטין זצוק"ל (שושלת רודז'ין) נוסעים חסידי הוסיאטין בקבוצה מאורגנת לטבריה להשתטח על ציונו. באחת מן הנסיעות הללו, שהו החסידים בא-כסניה סמוכה לבית העלמין, למרות מתרותיו וסיפ-רו במעלת הרבי המיתתי הזה.

היטה בעל האכסניה אוזן לשיחתם החסידים ובר-גע של אתנחתא אמר להם: לא זכיתי להכיר באופן אישי את הצדיק בעל ההילולא ואין לי לחרש לכם דבר. אולם, אם ברצונכם לשמוע דבר-מה על אביו של רבי ישראל, האדמו"ר רבי מרדכי שרגא זצוק"ל, בנו הצעיר של קדוש ישראל מרודז'ין זיע"א, אולי אוכל לחדיש לכם משהו. כמובן שלא היה איש ספי-רב.

וכה סיפר בעל האכסניה:

ר' מנדל היה תושב העיר לובלין שבפולין ופרנס-תו באה לו ממסחר בדברי טקסטיל. בשובו מליוי-צ'ג בתום אחד הירידים הגדולים, צידף אליו האדמו"ר הנ"ל, ר' מרדכי שרגא מהוסיאטין, הנסיעה ארכה זמן רב והחסיר בשנה הפנים, ר' שלמה שמן, לא חדל מלספר בשבח האדמו"רים לבית רודז'ין וה' מנדל שתה בשקיקה את כל אשר ידשקרו' של-מו.

תוך כדי דיבורו המורכבה והבונן ר' מנדל בפניו של איש-שיחו ואמר לעצמו אם כך נראה החסיד וזו דמותו של תלמיד – כיצד, אימתי, נראה הצדיק עצמו?

החליט ר' מנדל לשנות את כיוון הנרכבה ולנסוע מזרחה לכיוון הוסיאטין, כדי לראות בגו עיניו את האדמו"ר, רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין הישוב שם.

ב"חצר" האדמו"ר הסכירו לו' מנדל, כי הכניסה ל"יחידות" אינה מושגת בלאו-הי ומשום כך קשה לדעת מתי יוכל להיפגש עם הרבי פנים-אל-פנים.

ויכה ר' מנדל ימים אחדים עד שנתבשר כי קרו-בה שעת כניסתו אל האדמו"ר. מיהר ולבש בגדי-שבת, כיבה את מנורת הנפט שהשתלשלה מן התק-רה ויצא אל החדר. ערך הוא פוטע למבנה שבו ישב האדמו"ר, נזכר כי שכח לקחת עמו את "הפיתקה" ואת פדיון הנפש שהכין כדי לפוסרם לאדמו"ר. הוא חזר לחדר ובדימוסיו החשיכה מצא את מבוק-שו. הוא הכניסם לכיסו והנה הוא כבר בתוך הנפנ-סים אל האדמו"ר.

בזדרו של הרבי שרדה דממה. רשרוש "הפתקה" בידיו של הצדיק, היה הקול היחיד שנשמע. ר' מנ-דל עמד מול הצדיק והתבונן בפניו הוכות ועקב אחר תנועותיו. לשניה נפגשו עיניהם ואז שאל הרבי את ר' מנדל: "ימה שלום חנוך". "ב"ה" – השיב ר' מנדל. "בני" – הגיב הרבי – "השי"ת יעזור שתגדל ברביו במהירה ותהיה לו רפואה שלימה".

ר' מנדל מיהר לשוב לאכסניה כדי לאחוז את מט-לטליו לקראת נאתו לדרך באשמורת הבוקר. בכ-ניסתו לחדר העלה את השלהבת במנורת הנפט והחל הצדיק לשאול דזוקא בפניו הוכות ועקב אחר מחשבותיו רצות, והושיט לו האדמו"ר את ידו לשלום ואיחל לו הצלחה בכל מעשי ידיו.

ר' מנדל מיהר לשוב לאכסניה כדי לאחוז את מט-לטליו לקראת נאתו לדרך באשמורת הבוקר. בכ-ניסתו לחדר העלה את השלהבת במנורת הנפט והחל הצדיק לשאול דזוקא בפניו הוכות ועקב אחר מחשבותיו רצות, והושיט לו האדמו"ר את ידו לשלום ואיחל לו הצלחה בכל מעשי ידיו.

ר' מנדל מיהר לשוב לאכסניה כדי לאחוז את מט-לטליו לקראת נאתו לדרך באשמורת הבוקר. בכ-ניסתו לחדר העלה את השלהבת במנורת הנפט והחל הצדיק לשאול דזוקא בפניו הוכות ועקב אחר מחשבותיו רצות, והושיט לו האדמו"ר את ידו לשלום ואיחל לו הצלחה בכל מעשי ידיו.

כתב את ה"קוויטל" ולפניו היתה פתקה נוספת, רי-קה, אותה הועיר למקרה ויחולו שיבושים או טעויות בנייר הכתיבה הראשון. בסופו של דבר לא נפל כל שיבוש בכתיבה השניה נותרה ריקה כשהיתה. מסתבר, כי כאשר חזר לחדר לקחת את ה"קוויטל" ואת "הפיריון" נטל את הפיתקה הריקה – ואילו הכ-תובה נותרה על מקומה.

לאמור: האדמו"ר עיין בפתקה הריקה כאילו היתה הכתובה. ומהיכן ידע האדמו"ר ששם בנו הקטן הוא חנוך כי מה גילה את אוזנו שבן הזקונים זקוק לרפואה שלימה?

משנעזרה המרכבה בשערי ביתו שבלובלין, מיה-רו בני המשפחה לצאת לקראת ר' מנדל, שחזר מס-סע ארוך ומפרך. קבלת הפנים שלה זכה הפעם היתה שונה מן הרגיל ולוותה בבכי של דגעה ובנחיו.

עד מהרה התברדו הדברים. לפני כשלושה שבו-עות לאחר שעזב את הבית לכיוון לייפציג, הלה חנוך בן הזקונים. מחלתו התמידה מיום ליום עד שה-רופאים חששו כי לא יוכל להתגבר עליה. רק ביו-מיים האחרונים, כך סיפרו, חל שיפור כלשהו במצבו והרופאים עומדים מופתעים לנוכח שובו לחיים של הילד. משוחרבו בני המשפחה בפרסים על מחלת הי-לד, נתברר כי נקודת השבירה והשינוי לטובה במצ-בו חלו ברגיל באותה שעה עד מנדל עמד בחדרו של הצדיק ושמע מפיו אירועים לדפואה שלימה לב-נו החולה. לד' מנדל לא היו יותר ספקות, כי הרבי הוא מהבדירים קדושי עליון שביכולתם לראות "או-תיות המתרחות באחוריו".

בעל האכסניה בסבריה, מספר הסיפור, עצר לרגע את שטף הדיבור, נח קמעה וחבון בעיניו את קהל הח-סידים שישב מרותק והאזין בדממה לסיפורו הקולח.

לאחר שניות אחדות חזר למקום בו עמד בסיפורו וסיים באומרו: "אני הוא אותו חנוך בן הזקונים של ר' מנדל שהבדיא מבדכתו של האדמו"ר מהוסיאטין זצוק"ל".

(מאוספו של הרב ד"ר מאיר גרוזמן)

*

היום י' שבט הוא יום ההילולא של האדמו"ר רבי יוסף יצחק (הדרי"ץ) מלובוויטש, חותנו של האדמו"ר, רבי מנחם מנדל שניאורסון, שניהם זצוק"ל, שעלה על כס האדמו"רות בי' שבט, שנה לאחר פטירת חותנו.

בימים אלה, בעקבות פטירתו, פורסמו שיחות עם הרב מנחם הירשפרונג ז"ל, משרידי גאוני פולין וב-הם גם התייחסות לפגישותיו עם האדמו"ר מלובוזי-טש. באחת מהן התחלט, כי מדברים רק בענייני לימוד. הרב הירשפרונג ביקש להציג שאלת שמנק-דות לו כבר 30-40 שנה, שכן, לא קיבל עליהן מע-נה ראוי, מפי הגאונים הלמדנים, שבפניהם הציג את הקושיות. "הרבי ישב ודגע מאוד" – סיפר – "וזקי-שיב לקושיות ללא כל מאמץ מוחי. לדגע נדשה היה לי שהרבי בכלל אינו מקשיב המשכתי מפני הני-מוס. השאלות היו על הירושלמי. כשסיימתי להר-צות את הקושיות, החל הרבי לענות והסביר שקושיות אלו לא יכולות היו להיות מתדצות, לפי אופן הלימוד שהרבנים נלמדו עד כה. בנקודה זו הר-בי החל להסביר את הקושיות ונוכחתי שבאופן שבו הרבי למד את הגמרא, באמת לא התעוררו כל קו-שיות מלכתחילה ובאופן הלימוד הזה של הרבי נפת-חה הדלפי דרך חדשה בלימוד. היה זה בשישה שנתיי-לא שמעתי – אוכן שקול על כל הלימוד, ואן הת-חלתי להבין את הגאונות העצומה של הרבי..."

ואת זה אמר אדם שכונה בפי גאוני פולין: "שר התורה וגדול הבקיאים שבדור".

■ עורכת המוסף: נעמי גולן